

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีคุ้มครองผู้บริโภค¹

กุลวดี อินทร์แพง²

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีคุ้มครองผู้บริโภค มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมาย ประวัติความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีคุ้มครองผู้บริโภค ซึ่งทำให้ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีคุ้มครองผู้บริโภค โดยอ้างอิงได้จากแนวคิดการให้ความคุ้มครองผู้บริโภค ปัจจุบันระบบเศรษฐกิจเสรีนิยมที่มีการขยายตัวของเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ทำให้มีผู้ประกอบการมากมายเกิดขึ้นซึ่งเป็นของเอกชนส่วนใหญ่ที่เปิดโอกาสให้มีการแข่งขันกันอย่างเต็มที่ เป็นการแข่งขันการผลิตและบริการเป็นการค้าที่มีความสำคัญของประเทศ ซึ่งเป็นทฤษฎีการแข่งขัน รวมทั้งหลักความเสมอภาค สำหรับประเทศไทยนั้นในปัจจุบันมีแนวโน้มเศรษฐกิจเริ่มไม่ค่อยดีทำให้รายได้ของผู้ประกอบการลดลงจึงมีการลดต้นทุนคุณภาพสินค้าและบริการของผู้ประกอบการนั้นที่เกินกว่าความรู้ความสามารถของผู้บริโภคที่จะตามได้ทันซึ่งผู้บริโภคจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบ จึงเกิดข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบการ ทำให้คดีผู้บริโภคมีคดีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นทำให้คดีที่ศาลมากขึ้น ในการดำเนินคดีผู้บริโภคนั้นได้มีการตราพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 วัตถุประสงค์ที่สำคัญของพระราชบัญญัตินี้ คือให้ผู้บริโภคมีโอกาสเข้าถึงความยุติธรรมได้โดยสะดวกยิ่งขึ้น จัดกระบวนการค้นหาความจริงให้มีประสิทธิภาพและเป็นธรรมปรับปรุงระบบวิธีพิจารณาคดีให้รวดเร็วและเพิ่มเติมหลักเกณฑ์ที่เอื้อต่อการเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภค และเสริมสร้างมาตรฐานตามจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจและป้องปรามผู้ประกอบการธุรกิจที่ไม่สุจริต ซึ่งกระบวนการของการดำเนินคดีเกี่ยวกับผู้บริโภคความต้องการที่จะให้วิธีพิจารณาคดีให้รวดเร็วซึ่งในทางปฏิบัติจึงได้มีการกำหนดให้นำกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทเข้ามาสู่การดำเนินคดีผู้บริโภค และได้มีการกำหนดแนวทางในการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทคดีผู้บริโภคโดยออกระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2547 และข้อกำหนดประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไกล่เกลี่ย พ.ศ. 2554 อย่างไรก็ตามระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พ.ศ. 2544 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2547 และข้อกำหนดประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไกล่เกลี่ย พ.ศ.

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีคุ้มครองผู้บริโภค โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์รศ. เล้งวิทยา และคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์จุฑาพร วงศ์ทองสรรค์ และ รองศาสตราจารย์ประเทือง ธนิยผล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต (ส่วนภูมิภาค) คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

2554 นี้ เป็นเพียงระเบียบปฏิบัติภายในศาลที่เป็นคู่มือการปฏิบัติงานเบื้องต้นของเจ้าหน้าที่ศูนย์ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทประจำศาล

จากการศึกษาทำให้ทราบว่ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีคุ้มครองผู้บริ โภค ยังไม่ชัดเจน ไม่ครอบคลุมด้วยกันหลายประการ ซึ่งสรุปได้ ดังต่อไปนี้

จากการศึกษาประเด็นปัญหาการไกล่เกลี่ยคดีคุ้มครองผู้บริ โภคกรณีเขตอำนาจศาลตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริ โภค พ.ศ. 2551 มาตรา 17 บัญญัติ “ในกรณีที่ผู้ประกอบธุรกิจจะฟ้องผู้บริ โภคเป็นคดีผู้บริ โภคและผู้ประกอบธุรกิจมีสิทธิเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริ โภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลอื่นได้ด้วย ให้ผู้ประกอบธุรกิจเสนอคำฟ้องต่อศาลที่ผู้บริ โภคมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลได้เพียงแห่งเดียว” เหตุผลของการบัญญัติมาตรา 17 เพื่อคุ้มครองผู้บริ โภคโดยการกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจฟ้องที่ศาลในเขตที่ผู้บริ โภคมีภูมิลำเนาอยู่ แต่ในทางปัจจุบันพบว่าผู้บริ โภคจำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้ทำงานอยู่ในภูมิลำเนาของตนเอง หากถูกผู้ประกอบธุรกิจฟ้องเกี่ยวกับคดีผู้บริ โภคก็ต้องกลับไปภูมิลำเนาของตนเองอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานได้ของผู้บริ โภค เช่นนี้ถือเป็นการผลักภาระให้แก่ผู้บริ โภคมากกว่าจะคุ้มครองตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ขณะเดียวกันการจำกัดให้ฟ้องต่อศาลที่ผู้บริ โภคมีภูมิลำเนาอยู่ได้เพียงศาลเดียว ย่อมเกิดปัญหาเกี่ยวกับพยานหลักฐานของคดีเพราะส่วนใหญ่แล้วพยานหลักฐานจะอยู่ในสถานที่ที่มูลคดีเกิด เห็นได้ว่า การกำหนดหลักเกณฑ์ของมาตรา 17 นั้น ถือว่าจำกัดให้ผู้ประกอบการธุรกิจเป็นโจทก์สามารถฟ้องผู้บริ โภคได้เฉพาะศาลที่ผู้บริ โภคมีภูมิลำเนาอยู่นั้น ไม่สอดคล้องกับสภาพในปัจจุบันที่มีผู้บริ โภคอาจจะไม่ได้ทำงานอยู่ในภูมิลำเนาของตนเองแต่ถูกฟ้องศาล และศาลได้ส่งเอกสารไปภูมิลำเนาที่บ้านเกิดที่ภูมิลำเนา ก็ต้องกลับไปขึ้นศาลที่ภูมิลำเนาถือเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้บริ โภคอย่าง ศึกษาเห็นว่าการบังคับใช้ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริ โภค พ.ศ.2551 บัญญัติ มาตรา 17 ซึ่งในทางปฏิบัติยังไม่สอดคล้องในบางส่วนเนื่องจากปัญหาภูมิลำเนาของผู้บริ โภคและเขตอำนาจศาลโดยหลักในการตีความ “ภูมิลำเนา” นั้น จะต้องอ้างอิงภูมิลำเนาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์โดย หากเป็นบุคคลธรรมดาที่ต้องถือภูมิลำเนาตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 37-47 โดยในมาตรา 37 ได้บัญญัติว่า ภูมิลำเนาหมายถึง ถิ่นอันบุคคลนั้นมีสถานที่อยู่เป็นแหล่งสำคัญโดยหลักคือ ที่อยู่ตามที่ปรากฏในทะเบียนบ้าน หากได้มีการพักอาศัยในสถานที่นั้นด้วย สำหรับการฟ้องคดีนั้นให้ถือตามภูมิลำเนาในขณะที่ยื่นฟ้อง อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่จำเลยทำสัญญาโดยระบุภูมิลำเนาไว้ในสัญญา อย่างไร ย่อมถือว่าเป็นภูมิลำเนาเฉพาะการ (Special Domicile) ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 42 เพื่อการตามสัญญานั้น ดังนั้นผู้ประกอบการในฐานะโจทก์อาศัยภูมิลำเนาดังกล่าวเป็นภูมิลำเนา การฟ้องคดีเพื่อบังคับตามสัญญานั้นได้ ถ้าภูมิลำเนาไม่ปรากฏให้ถือว่าถิ่นที่อยู่เป็นภูมิลำเนาตามมาตรา 39 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ อีกทั้งเมื่อพิจารณาการจำกัดสิทธิความเสมอภาคตามแนวคิดหลักแห่งความเสมอภาคเป็นหลักเกณฑ์ที่ต้องปฏิบัติแก่บุคคลทุก

คนอย่างเท่าเทียมกัน โดยผู้ประกอบการธุรกิจหรือสถาบันการเงินเป็นโจทก์สามารถฟ้องผู้บริโภคดีเฉพาะศาลที่ผู้บริโภคมียุติอำนาจอยู่นั้น ไม่สอดคล้องความเท่าเทียมกันประกอบกับปัจจุบันที่มีผู้บริโภคบางส่วนไม่ได้ทำงานอยู่ในภูมิภาคของตนเองแต่ถูกฟ้องศาล และศาลได้ส่งเอกสารไปภูมิภาคที่บ้านเกิดที่ภูมิภาคนั้น ก็ต้องกลับไปขึ้นศาลที่ภูมิภาคนั้นถือเป็นการสร้างภาระให้แก่ผู้บริโภคอย่างยิ่ง ดังนั้นจึงควรกำหนดให้เขตอำนาจศาลให้ความยืดหยุ่นขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อผู้บริโภคต่อไป

ประเด็นปัญหาที่สองการไต่ถามคดีผู้บริโภคในคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีที่เกินกว่าคำขอ ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 38 บัญญัติว่า “คำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี อย่างน้อยต้องแสดงข้อเท็จจริงจริงที่ฟ้องได้ โดยสรุปและคำวินิจฉัยในประเด็นแห่งคดีพร้อมด้วยเหตุผลแห่งคำวินิจฉัยนั้น” ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภคผู้เป็นโจทก์ให้ได้รับความเป็นธรรมโดยไม่จำเป็นต้องถูกผูกมัดอยู่กับคำขอบังคับตามกฎหมายวิธีพิจารณาความแล้วยังมุ่งหมายที่จะคุ้มครองผู้บริโภคเป็นส่วนรวมมิให้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการบริโภคสินค้าหรือบริการในท้องตลาดที่ผู้ประกอบการธุรกิจดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือไม่ได้มาตรฐานด้วย ในทางปฏิบัติพบว่า เมื่อได้มีการดำเนินการไต่ถามคดีนั้น กรณีผู้ประกอบการเป็นโจทก์และผู้บริโภคเป็นจำเลย โจทก์ได้ยื่นฟ้องต่อศาลต่อมาในวันนัดไต่ถามคดีกันที่ศาลโดยโจทก์ได้ยื่นข้อเสนอในการทำสัญญาประนีประนอมยอมความต่อจำเลยโดยจำนวนยอดประนีประนอมที่ต่ำกว่าทุนทรัพย์ฟ้องที่ขอในท้ายฟ้องนั้น ซึ่งโจทก์และจำเลยสามารถตกลงกันได้ง่ายมากขึ้นและเป็นคุณแก่จำเลย ช่วยทำให้คดีในศาลลดลงและทำให้คู่ความอยากไต่ถามคดีกันมากขึ้นแต่ในทางปัญหาข้อกฎหมายคือผู้พิพากษาไม่สามารถพิพากษาตามยอมเกินคำขอที่โจทก์ยื่นฟ้องในคดีได้ จากกรณีดังกล่าวผู้ศึกษาเห็นว่า ปัญหาการไต่ถามคดีและการประนีประนอมยอมความของคู่ความส่วนใหญ่ยังคงไม่สามารถตกลงกันได้เนื่องจากศาลไม่สามารถพิพากษาเกินคำขอที่โจทก์ยื่นคำฟ้อง ศาลทำได้เพียงช่วยไต่ถามคดีในเรื่องดอกเบี้ยและค่าทนายความเท่านั้น กรณีที่คู่ความตกลงกันได้โดยลดต้นทุนแต่หลักกฎหมายไม่สามารถทำได้ และเมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายประเทศเยอรมันจะเห็นได้ว่าวิธีพิจารณาคดีคุ้มครองผู้บริโภค ระบบการพิจารณาคดีของประเทศเยอรมันจะมีกระบวนการพิจารณาคดีแบบเร่งรัด ซึ่งมีจุดเด่น คือ มีระบบการพิจารณาคดีที่รวดเร็ว แต่อาจต้องถูกแลกมาด้วยการสูญเสียรูปแบบ บางส่วนของกระบวนการพิจารณาคดีไป ใช้การพิสูจน์ที่ไม่มีความสลับซับซ้อน ซึ่งในทางปฏิบัติก็ได้มีการนำกระบวนการพิจารณาคดีแบบดังกล่าวมาใช้อยู่บ่อยๆ และประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี ในกรณีที่คำให้การรับสารภาพเป็นที่น่าเชื่อถือจึงทำให้ไม่ความจำเป็นที่จะต้องทำการสืบพยานหลักฐานต่อไป

ประเด็นปัญหาที่สามการกำหนดระยะเวลาในการไต่ถามคดีผู้บริโภค ตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 25 และข้อกำหนดประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไต่ถามคดี พ.ศ. 2554 ข้อ 33 หากไม่ได้จำกัดระยะเวลาที่ใช้ในการไต่ถามคดีข้อพิพาทก็จะเป็นสาเหตุที่ทำให้คู่ความฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดนำเอาการไต่ถามคดีมาใช้ในการประวิงคดี ซึ่งจะส่งผลให้ขัดต่อวัตถุประสงค์ที่ศาลนำเอากระบวนการ

ยุติธรรมทางเลือกโดยการไต่ถามข้อพิพาทมาใช้เป็นการเปิดช่องให้มีการไต่ถามหลายครั้ง เป็นสาเหตุหนึ่งที่ความใช้ระยะเวลาการไต่ถามประวิงคดี ให้ขยายเวลาออกไปอีกระยะหนึ่ง พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภคน พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ตอนหนึ่งว่า “...เมื่อเกิดข้อพิพาทขึ้นกระบวนการในการเรียกร้องค่าเสียหายต้องใช้เวลาและสร้างความยุ่งยากให้แก่ผู้บริโภคที่จะต้องพิสูจน์ถึงข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งไม่อยู่ในความรู้เห็นของตนเอง อีกทั้งต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีสูง ผู้บริโภคจึงตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบจนบางครั้งนำไปสู่การใช้วิธีการที่รุนแรงและก่อให้เกิดการเผชิญหน้าระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจกับกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมอันส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ สมควรให้มีระบบวิธีพิจารณาคดีที่เอื้อต่อการใช้สิทธิเรียกร้องของผู้บริโภค เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับความเสียหายได้รับการแก้ไขเยียวยาด้วยความรวดเร็ว ประหยัดและมีประสิทธิภาพ อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค ขณะเดียวกันเป็นการส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจหันมาให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการให้ดียิ่งขึ้น...” เห็นได้ว่าการพิจารณาคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรมแก่ผู้บริโภค ดังนี้ในกรณีการไต่ถามจึงจำเป็นต้องมีการดำเนินการที่รวดเร็วและเป็นธรรมแก่ผู้บริโภคเช่นเดียวกัน ซึ่งต้องมีระยะเวลาในการไต่ถามข้อพิพาทที่ชัดเจน ระยะเวลาดำเนินการในการไต่ถาม ข้อกำหนดประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไต่ถาม พ.ศ. 2554 ข้อ 33 ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาล หรือองค์คณะผู้พิพากษาที่เป็นผู้แต่งตั้งผู้ไต่ถามกำหนดระยะเวลาการไต่ถามข้อพิพาทแต่ให้ขยายเวลาได้ หากเห็นสมควร หรือผู้ไต่ถามร้องขอว่าจะเป็นประโยชน์ต่อคู่ความ และไม่ได้ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้าเกินสมควร นอกจากนี้กฎหมายกำหนดให้ผู้ประนีประนอมมีหน้าที่แจ้งให้ผู้รับผิดชอบราชการศาล หรือองค์คณะผู้พิพากษาทราบ และพิจารณาหากพบว่าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งดำเนินการในลักษณะประวิงเวลาให้ชักช้า และหากศาลเห็นว่าการดำเนินการต่อไปจะทำให้การพิจารณาคดีล่าช้าเกินสมควรก็อาจสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีไปพร้อมกันก็ได้

ในทางปฏิบัติพบว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 25 วรรคสอง และข้อกำหนดประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไต่ถาม พ.ศ. 2554 ข้อ 33 ได้กำหนดแนวทางในการดำเนินกระบวนการไต่ถามไว้ว่า ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาล หรือองค์คณะผู้พิพากษาที่เป็นผู้แต่งตั้งผู้ไต่ถามกำหนดระยะเวลาการไต่ถามข้อพิพาทแต่ให้ขยายเวลาได้ หากเห็นสมควร หรือผู้ไต่ถามร้องขอว่าจะเป็นประโยชน์ต่อคู่ความ และไม่ได้ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้าเกินสมควร นอกจากนี้กฎหมายกำหนดให้ผู้ประนีประนอมมีหน้าที่แจ้งให้ผู้รับผิดชอบราชการศาล หรือองค์คณะผู้พิพากษาทราบ และพิจารณาหากพบว่าคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งดำเนินการในลักษณะประวิงเวลาให้ชักช้า และหากศาลเห็นว่าการดำเนินการต่อไปจะทำให้การพิจารณาคดีล่าช้าเกินสมควรก็อาจสั่งให้ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีไปพร้อมกันก็ได้

จะเห็นได้ว่าข้อ 33 เป็นเพียงการกำหนดหน้าที่ให้ผู้รับผิดชอบราชการศาล หรือองค์กรผู้พิพากษา ที่เป็นผู้แต่งตั้งผู้ไกล่เกลี่ยกำหนดระยะเวลาการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท แต่ในทางปฏิบัติไม่ปรากฏชัดเจนเกี่ยวกับ กรอบเวลาว่าในการดำเนินการไกล่เกลี่ยนั้น จะต้องใช้เวลาเท่าไร ซึ่งก็ถือเป็นดุลพินิจของผู้รับผิดชอบ นอกจากนี้ข้อ 33 ยังได้กำหนดให้สามารถขยายเวลาได้หากเห็นสมควร หรือผู้ไกล่เกลี่ยร้องขอว่าจะเป็น ประโยชน์ต่อคู่ความไม่ได้ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้าเกินสมควร เห็นได้ว่าความสำคัญประการ หนึ่งที่สำคัญคือ การพิจารณาคดีเป็นไปอย่างรวดเร็วและเป็นธรรมแก่ผู้บริ โภค ดังนั้น ในกรณีการไกล่เกลี่ยจึง จำเป็นจะต้องมีการดำเนินการที่รวดเร็วและเป็นธรรมแก่ผู้บริ โภคเช่นเดียวกัน ซึ่งต้องมีระยะเวลาในการไกล่ เกลี่ยข้อพิพาทที่ชัดเจน ผู้ศึกษาเห็นว่าปัญหาการกำหนดระยะเวลาในการไกล่เกลี่ยคดีผู้บริ โภค เป็นปัญหาที่ ไม่มีความชัดเจนของระยะเวลา ทำให้เกิดช่องโหว่ของกฎหมายและทำให้ผู้ประกอบการหรือผู้บริ โภค ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาศัยความไม่ชัดเจนของการนัดพิจารณามาประวิงคดีให้เกิดการพิจารณาคดีล่าช้า

ประเด็นปัญหาที่สื่การบังคับคดีหลังการไกล่เกลี่ยคดีคุ้มครองผู้บริ โภค ตามพระราชบัญญัติวิธี พิจารณาคดีผู้บริ โภค พ.ศ. 2551 มาตรา 64 ได้กำหนดว่าในการบังคับคดีหากการออกคำบังคับไปยังลูกหนี้ ตามคำพิพากษา ก่อนมีการออกหมายบังคับคดีจะทำให้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้รับความเสียหายและหาก เน้นเข้าไปจะไม่อาจบังคับคดีได้ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจมีคำขอฝ่ายเดียวต่อศาลเพื่อให้ออกหมายบังคับ คดีไปทันทีโดยไม่ต้องออกคำบังคับก่อนก็ได้ จากกรณีดังกล่าวเมื่อได้มีการไกล่เกลี่ยทำสัญญา ประนีประนอมยอมความแล้ว ซึ่งโจทก์ยื่นเสนอฝ่ายเดียวให้แก่จำเลย กรณีจำเลยผัดนัดทำยอมข้อหนึ่งข้อใด สัญญาประนีประนอมยอมความ โจทก์นั้นจะดำเนินกระบวนการบังคับคดีทันที ซึ่งส่งผลกระทบต่อจำเลย อย่างมาก เนื่องจากการบังคับคดีหลังการไกล่เกลี่ยโจทก์สามารถบังคับคดีก่อนข้างรวดเร็วเกินไป ไม่เปิด โอกาสในแก่จำเลยแต่อย่างใด

การออกคำบังคับไปยังลูกหนี้ตามคำพิพากษา ก่อนมีการออกหมายบังคับคดีจะทำให้เจ้าหนี้ตามคำ พิพากษาได้รับความเสียหายและหากเน้นเข้าไปจะไม่อาจบังคับคดีได้ เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาอาจมีคำขอฝ่าย เดียวต่อศาลเพื่อให้ออกหมายบังคับคดีไปทันทีโดยไม่ต้องออกคำบังคับคดีก่อนก็ได้ ก่อนจะมีการบังคับ คดีซึ่งมีการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนโดยคู่ความตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความตามหลักเสรีภาพใน การทำขึ้นซึ่งสัญญากำหนดวิธีการที่จะติดต่อกับบุคคลด้วยตนเองเพื่อป้องกันหรือปกป้องผลประโยชน์ของ ตัวเอง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะหาสิ่งที่มาป้องกันความสัมพันธ์ระหว่างกัน ไม่ให้เกิดการเอารัดเอา เปรียบกันหรือทำให้ไว้วางใจกันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ต้องอยู่ภายใต้ของกฎเกณฑ์ของสังคมนั้นๆ ด้วยโดยเคารพ กติกาของสังคมที่อาศัยอยู่ซึ่งสามารถทำสัญญากันได้ภายใต้ขอบเขตของกฎเกณฑ์ในสังคมนั้นๆ และเป็น ที่ยอมรับของสังคมโดยสัญญาประนีประนอมยอมความข้อความสุดท้ายในสัญญาได้ระบุว่าจำเลยผัดนัดวาง วงดใดถือว่าผิดทั้งหมดสามารถบังคับคดีทันทีเป็นหลักเสรีภาพในการกำหนดเงื่อนไขในสัญญา การกำหนด

เงื่อนไขในสัญญาเป็นการกำหนดถึงเจตนาของโจทก์และจำเลยทั้งสองฝ่ายว่าจะต้องการให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างกันในแต่ละข้อสัญญาซึ่งจะนำมาบังคับใช้ระหว่างกันทั้งสองฝ่าย

ต่อมาจำเลยได้มีการผิณฑ์ชำระหนี้ตามสัญญาประนีประนอมความตามหลักความรับผิดชอบทางสัญญาเป็นผลมาจากการไม่ปฏิบัติตามสัญญาแล้วเกิดความเสียหายขึ้น โดยฝ่ายที่ผิดสัญญาต้องชดเชยค่าเสียหายความรับผิดชอบทางสัญญาและโจทก์ดำเนินการบังคับคดีเพื่อบังคับชำระหนี้ตามแนวคิดหลักการในการบังคับชำระหนี้เป็นกระบวนการบังคับใช้กฎหมายอันเนื่องมาจากลูกหนี้ตามคำพิพากษาไม่ชำระหนี้ภายในกำหนดเวลาก่อให้เกิดสิทธิแก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาในการจะบังคับให้ลูกหนี้ตามคำพิพากษาชำระหนี้ แต่ทั้งนี้เจ้าหนี้ตามคำพิพากษาจะบังคับชำระหนี้เองไม่ได้ จะต้องขออำนาจรัฐในการดำเนินการโดยร้องขอต่อศาลให้บังคับชำระหนี้ด้วยวิธีการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ซึ่งจะต้องมีการบังคับให้เป็นไปตามสัญญาด้วย หลักการบังคับชำระหนี้จึงเป็นหลักการซึ่งมีอยู่ในระบบกฎหมายทุกระบบซึ่งอาจมีวิธีการแตกต่างกันแต่ก็มีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน กล่าวคือ เป็นกระบวนการที่บังคับให้ลูกหนี้ ต้องปฏิบัติตามชำระหนี้ให้ถูกต้องครบถ้วนตามวัตถุประสงค์แห่งหนี้

จากการศึกษาค้นคว้ามาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการไกล่เกลี่ยคดีคุ้มครองผู้บริโภค ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะ คือ

1. ปัญหาการไกล่เกลี่ยคดีคุ้มครองผู้บริโภคกรณีเขตอำนาจศาล ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือเพิ่มเติมมาตรา 17 ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ว่า “ในกรณีผู้ประกอบการธุรกิจจะฟ้องผู้บริโภคเป็นคดีผู้บริโภคและผู้ประกอบการธุรกิจมีสิทธิเสนอคำฟ้องต่อศาลที่จำเลยมีภูมิลำเนาอยู่ในเขตศาลหรือต่อศาลที่มูลคดีเกิดได้หรือฟ้องคดีผ่านทางจดหมายลงทะเบียนได้เพียงแห่งเดียว”

2. ปัญหาการไกล่เกลี่ยคดีผู้บริโภคในคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีที่เกินกว่าคำขอ ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ เพิ่มเติมวรรคสอง มาตรา 38 ของพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 ว่า “ให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดี เมื่อคู่ความได้ตกลงทำการประนีประนอมยอมความต่ำกว่าทุนทรัพย์ฟ้องโดยความยินยอมทั้งสองฝ่าย ”

3. ปัญหาการกำหนดระยะเวลาในการไกล่เกลี่ยคดีผู้บริโภค ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ

3.1 เพิ่มเติมวรรคสอง มาตรา 25 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 ว่า “กรณีคู่ความไม่สามารถตกลงประนีประนอมยอมความกันได้ให้มีการเลื่อนนัดพิจารณาคดีเสนอต่อศาลออกไปตามความเหมาะสมของคดีแต่ต้องไม่เกิน 90 วันนับจากวันพิจารณานัดแรก”

3.2 เพิ่มเติมข้อกำหนดประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไกล่เกลี่ย พ.ศ. 2554 ข้อ 33 วรรคสอง “หากผู้รับผิดชอบราชการศาลหรือองค์กรวิชาชีพพิพากษาที่แต่งตั้งเห็นสมควรหรือผู้ประนีประนอมร้องขอ

ผู้รับผิดชอบราชการศาลหรือองค์กรผู้พิพากษาที่แต่งตั้งอาจขยายเวลาในการดำเนินการไต่ถามไต่สวนออกไปอีกแต่ต้องไม่เกิน 90 วัน ถ้าการขยายระยะเวลาดังกล่าวจะเป็นประโยชน์ของคู่ความทุกฝ่ายและมีได้ทำให้พิจารณาพิพากษาคดีล่าช้าเกินสมควร”

4. ปัญหาการบังคับคดีหลังการไต่ถามไต่สวนคดีผู้บริโภคร ผู้ศึกษาพบว่า มีข้อเสนอแนะคือ เพิ่มเติม มาตรา 64 พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 64 ว่า “เมื่อครบกำหนดชำระหลังมีการ ประนีประนอมยอมความมีการผัดผ่อนงวดใดงวดหนึ่ง ให้คู่ความที่ผิดนัดการประนีประนอมยอมยื่นคำร้อง เลื่อนการบังคับคดีของโจทก์ได้เว้นแต่โจทก์จะคัดค้านมิให้เลื่อนการบังคับคดีออกไปอีก”

เอกสารอ้างอิง

ชั้นยพร พงศ์กระพันธ์. “การนำพระราชบัญญัติวิธี พิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ.2551 ไปปฏิบัติ และปัจจัยที่มี ผลต่อความสำเร็จ”. วารสารการเมืองการปกครอง ปีที่ 8 ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน 2561.

ณัฐนันท์ วงศ์ปัญญา. “ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการฟ้องคดีผู้บริโภค”, วิทยานิพนธ์ นิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย , คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2554.

นิโรธ เจริญประกอบ. “การบังคับใช้กฎหมายกับการคุ้มครองผู้บริโภคในด้านฉลาก ตามพระราชบัญญัติ คุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2521” วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาวิทยาลัย, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง, 2541.

สมยศ เชื้อไทย, **หลักรัฐธรรมนูญทั่วไป** .กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2535.

พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีผู้บริโภค พ.ศ. 2551

ข้อกำหนดประธานศาลฎีกาว่าด้วยการไต่ถามไต่สวน พ.ศ. 2554

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง